

Predmet: Srebrenica II

Viši sud u Beogradu – Odeljenje za ratne zločine

Broj predmeta: K. Po2 9/21

Krivično delo: ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142, st. 1 KZ SRJ

Optuženi: Milenko Živanović

Glavni pretres: 31.10.2022.

- 1) Dana 12. jula 1995. godine izdao naređenje radi realizacije evakuacije civilnog stanovništva, naredivši da se obezbede autobusi za evakuaciju iz enklave Srebrenica, da se obezbedi regulisanje kontrole saobraćaja i molio GŠ VRS da odobri korišćenje pogonskog goriva za potrebe 50 autobusa koji će biti angažovani.
- 2) Dana 13. juna 1995. godine izdao je akt – upozorenje u kojem je naveo i obaveštenje: „Postavljen je ultimatum Muslimanima u Žepi, da se sastanak mora održati najkasnije do 11:00 sati 13. jula 1995. godine, ukoliko ne dođu na sastanak ili ne prihvate naše uslove za iseljenje, nastaviće se izvođenje b/d.“

Iznošenje odbrane optuženog

Iznošenje odbrane u odnosu na tačku 3) optužnice

Ovom tačkom optužnice Milenko Živanović se tereti da je dana 12. jula 1995. godine izdao naređenje radi realizacije evakuacije civilnog stanovništva, naredivši da se obezbede autobusi za evakuaciju iz enklave Srebrenica, da se obezbedi regulisanje kontrole saobraćaja i molio GŠ VRS da odobri korišćenje pogonskog goriva za potrebe 50 autobusa koji će biti angažovani.

U odnosu na ovu tačku optužnice, optuženi je naveo da je 11. jula 1995. godine održan sastanak u Komandi Bratunačke brigade, koji je značajan iz razloga jer je na istom bio prisutan Ratko Mladić kao i komandanti brigada Pandurević, Andrić i dr. Tada još uvek nije bilo nikakvih Muslimana iz enklave. Ratko Mladić je tada naredio da se odmah nastave borbena dejstva prema Žepi i da u tom pravcu marširaju jedinice. Na sastanku je bio prisutan i Radoslav Krstić, kome je Mladić naredio da uradi o tome pismenu naredbu, koju je Krstić i sačinio, to je akt 02/04-158-1 od 13. jula 1995. godine, odnosno Zapovest za napad na enklavu Žepa. To je naređenje komandantima brigada, jer je zapovest komandno-izvršni akt. Sva ostala dokumenta su dokumenta male vrednosti, jer zapovest jasno određuje šta će vojska da radi. Dana 13. jula 1995. godine na mestu Viogor (srpsko selo na putu Srebrenica – Milići) vojski je i zvanično rečeno da je komandant Krstić. Na ovaj sastanak optuženi nije bio pozvan, kao ni na večeru koja je bila posle sastanka. Sledeći sastanak je održan je 12. jula 1995. godine u hotelu „Fontana“ u Bratuncu, a ni na taj sastanak optuženog niko nije pozvao. Na tom sastanku su bili Rtko Mladić, Krstić i predstavnici srpske vlasti kao i predstavnici Muslimana civila. Tada je dogovoreno ko će i gde skupljati muslimansko stanovništvo i prevoziti ga na teritorije koje su pod kontrolom Armije BiH. Muslimani su odlučili da napuste to područje jer su muslimanske vojne

formacije u tom području 1992. godine ugasile život u srpskim selima, pa iz tog razloga oni nisu „imali petlju“ da čekaju dolazak srpske vojske. Kada je ovaj sastanak završen, Ratko Mladić je pozvao generala Petra Škrbića kao jedinog nadležnog i kompetentnog, za obezbeđenje goriva i logistike za prevoz civila Muslimana, a nakon toga se Škrbić pismeno obraćao ministarstvu koje je nadležno da vrši domobilizaciju tehničkih sredstava, a ministarstvo se dalje obraćalo odsecima po teritorijama.

Optuženi je objasnio da je 11. jula 1995. godine otišao iz Bratunca u Vlasenicu, ali nije prespavao u komandi, jer je već tada bila skinuta njegova nalepnica na kojoj je pisalo „komandant“. Bio je u Vlasenici 12. jula 1995. godine dok su svi ostali bili u Bratuncu, a bio je na slavi kod Zvonka Bajagića. Ratko Mladić kao vrhovni komandant mu posle 15. juna 1995. godine nije izdao nikakvo naređenje. Presretnuti razgovor Krstića je dokument iz vremena kada je tek postao general, on je u 7:30 časova 12. jula 1995. godine zvao referenta za saobraćaj Krsmanovića koji je tada bio u Vlasenici i rekao mu da iz svih mesta 50 autobusa bude u 17:00 časova na stadionu u Bratuncu. Ovim razgovorom Krstić se ogrešio o liniju komandovanja i zbog toga je trebao biti kažnjen. Krsmanović optuženog nije ni video ni čuo, a postojeći dokumenti su ono što ga tereti, iako sa istima optuženi nema nikakve veze. U potpisu dokumenta je zaista optuženi, a kako je do toga došlo, to ni Krsmanoviću nije bilo jasno. U odnosu na navode optužnice da je molio GŠ VRS da odobri korišćenje goriva za 50 autobusa, objasnio je da to nije tačno, te da je 30.000 litara goriva dao major Ruten iz Holandskog bataljona, koji je tu činjenicu i potvrdio prilikom svedočenja u Hagu.

Iznošenje odbrane u odnosu na tačku 4) optužnice

Ovom tačkom optužnice Milenku Živanoviću se stavlja na teret da je dana 13. juna 1995. godine izdao je akt – upozorenje u kojem je naveo i obaveštenje: „Postavljen je ultimatum Muslimanima u Žepi, da se sastanak mora održati najkasnije do 11:00 sati 13. jula 1995. godine, ukoliko ne dođu na sastanak ili ne prihvate naše uslove za iseljenje, nastaviće se izvođenje b/d.“

Iznoseći svoju dobranu, optuženi je naveo da on nema nikave veze sa Žepom, jer su jedinice u reon Žepe došle 13. jula 1995. godine, a već 14. jula se javile Krstiću za prijem naredbi. Njegovo ime na pojedinim dokumentima se našlo jedino iz razloga što personalni organ GŠ VRS nije blagovremeno radilo svoj posao, pa je tako on navođen iako je već bio predao komandu krpusa Krstiću.

Pitanja branioca

Okrivljeni je, odgovarajući na pitanje svog branioca u vezi vojnih dokumenata, pojasnio strukturu naredbi i odluka koje je donosio. Po njegovim rečima, kako bi mogao da donese odgovarajuće naređenje, morao je prvo da primi od pretpostavljene komande informacije šta se tačno traži od njega i koje ciljeve mora da ispuni. Pošto bi primio navedene zahteve, njih je morao da prilagodi stanju na terenu u svojoj zoni odgovornosti kako bi se izbegle nepotrebne žrtve i efikasnije ostvarili ciljevi naređenja. U svakom naređenju koje je okrivljeni izdao, prvi deo se odnosio na ono što je od njega tražila pretpostavljena komanda, da bi u drugom delu naređenja se sadržalo ono što je sam okrivljeni napisao.

Što se tiče Direktive br.4 od 19.11.1992. godine, Živanović je naveo da je tražio od GŠ izmenu ovog dokumenta kako bi se iz teksta izbacila rečenica kojom se pozivalo na prinudno iseljavanje Muslimana sa područja Srebrenice i Žepe. Kao rezultat njegovog zalaganja, izdata je nova direktiva posle 10 dana bez spornih navoda. Na pitanje da pojasni stanje u vezi humanitarne pomoći koju je UNPROFOR

dostavljao u Srebrenicu i Žepu, okrivljeni je pojasnio da je Srebrenica kao enklava formirana 17.4.1993. godine kada je general UNPROFOR-a Filip Morion muslimansko stanovništvo sa prostora Konjević Polja doveo u Srebrenicu. Živanović je bio svestan problema da na malom prostoru boravi veliki broj ljudi i da je velika verovatnoća da će doći do nestašice hrane, između ostalog, zato što u samoj Srebrenici nije bilo obradivih poljoprivrednih površina. Po njegovim rečima, Živanović je kod lokalnog srpskog stanovništva založio svoj autoritet kako ne bi dolazilo do problema sa prolaskom konvoja. Takođe, odredio je i jednog starešinu čiji je jedini zadatak bio da koordinira sa UNPROFOR-om najavu, dolazak i povratak konvoja.

Što se tiče 1995. godine, okrivljeni je naveo da nije hteo da primi Direktivu br.7 zbog ponovljenih spornih rečenica iz Direktive br.4, tako da je donešena nova Direktiva br. 7/1 koja nije sadržala zahteve u vezi iseljavanja muslimanskog stanovništva i stvaranja nemogućih uslova života. Što se same direktive kao vrste vojnog dokumenta tiče, okrivljeni je pojasnio da direktiva samo obaveštava određene nivoe komandovanja i da ne uvodi vojsku u borbena dejstva. Okrivljeni je potvrdio da je 29.6.1995. godine predsednik RS Radovan Karadžić posetio komandu Drinskog korpusa i da je tom prilikom potvrđeno da će se izvesti akcija oslobađanja Srebrenice. Živanović nije bio tom prilikom prisutan i za to vreme je radio na izradi akta „Krivaja 95“ koji je sadržao sve podatke o muslimanskim snagama u Srebrenici, i što je najvažnije, ovim dokumentom je predviđeno da VRS dođe na položaje koje je držala 1993. godine i da ne uđe u samu Srebrenicu. Drugim rečima, „Krivaja 95“ odlaže ulazak VRS u Srebrenicu.

Pitanje tužioca

Odgovarajući na pitanje tužioca da li spori da je doneo naređenje iz decembra 1992. godine, okrivljeni je potvrdio da je on napisao taj dokument i prosledio ga samo Zvorničkoj brigadi, a ne pojedinim drugim jedinicama Drinskog korpusa zato što u to vreme nisu bile formirane. Živanović je potvrdio da je radio vezom održavao vezu sa potčinjenim jedinicama i da je postojalo jednostarešinstvo u Drinskom korpusu.

U vezi Direktive br.4, okrivljeni je pojasnio tužiocu da su direktiva, kao i svi drugi akti primljeni od pretpostavljene komande, obavezujući i da njihovo nepoštovanje, kao i jednostrana izmena, se smatra izdajom.

Okrivljeni je na pitanje tužioca u vezi Direktive br.7, izneo zamerku da se u prvoj verziji nije pominjao Glavni štab VRS kao autor dokumenta kao i da nije bilo moguće da sam Radovan Karadžić odluči da se Direktiva donese.

Na pitanje tužioca zašto se njegov potpis nalazi na dokumentima iz jula 1995. godine ako je već predao komandu nad Drinskim korpusom generalu Krstiću krajem juna iste godine, okrivljeni je pojasnio da personalni organ GŠ VRS nije pratio situaciju i da je svoj posao obavio sa zakašnjenjem. U daljem odgovoru, Živanović je naveo da smatra da je kraj njegovog komandovanja Drinskom korpusom bio 15.6.1995. godine i naveo da je zvanična primoredaja dužnosti usledila 13.7.1995. godine.

Sledeći glavni pretres zakazan je za 25. novembar 2022. godine sa početkom u 14:30 časova.